

De Staatssecretaris van
Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

en

06 SEP. 1996

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening
en Milieubeheer

Overwegende

dat, Marlot en Reigersbergen een bijzonder stadsdeel van Den Haag is;

dat, Marlot een bijzondere stadswijk van Den Haag uit de jaren twintig en dertig van de 20ste eeuw is, grenzend aan het in oorsprong oudere huis van het landgoed Marlot en de voormalige buitenplaats Reigersbergen;

dat, het bebouwingsbeeld en de structuur van het gebied samenhangend en waardevol is;

dat, het gebied van algemeen belang is vanwege zijn schoonheid en zijn ruimtelijke structurele samenhang;

Gelet op artikel 35 en artikel 36 van de Monumentenwet 1988;

Gehoord de raad van de gemeente Den Haag, Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, de Raad voor het Cultuurbeheer en de Rijksplanologische Commissie;

Besluiten

Het gebied in de gemeente Den Haag zoals is aangegeven op de bij dit besluit behorende tekening nr. MSP/43/08 en zoals is omschreven in de toelichting bij dit besluit, aan te wijzen als beschermd stadsgezicht in de zin van artikel 1, onder g, van de Monumentenwet 1988;

Dat de vigerende bestemmingsplannen "Reigersbergen-zuid" (GS 1975) en "Duindigt" (GS 1981) worden geacht in het gestelde in artikel 36 van de Monumentenwet 1988 te voorzien, waarbij wordt aanbevolen deze bestemmingsplannen op termijn partieel te herzien. Voor het resterende deel van Reigersbergen en voor Marlot dient een nieuw bestemmingsplan gemaakt te worden, waarvoor een termijn van vijf jaar wordt gesteld;

Van deze beschikking, waarvan tenminste mededeling zal worden gedaan in de Nederlandse Staatscourant, zal afschrift worden gezonden aan de raad van de gemeente Den Haag, Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, de Raad voor Cultuur en de Rijksplanolo-

gische Commissie.

Op grond van artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht kan degene wiens belang rechtstreeks bij een besluit is betrokken daartegen binnen zes weken na de dag waarop het aangevallen besluit bekend is gemaakt, een bezwaarschrift indienen bij het bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen. Een dergelijk bezwaarschrift dient u te adresseren aan het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Cfi Hoofdafdeling Financiën/JZ t.a.v. Bezwaarschriftcommissie OC&W (Cultuur), mevrouw mr. drs. J.E.M.J. van Wezel, Postbus 606, 2700 LZ Zoetermeer. Tenminste deze beschikking of een kopie daarvan moet bij het bezwaarschrift worden gevoegd.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

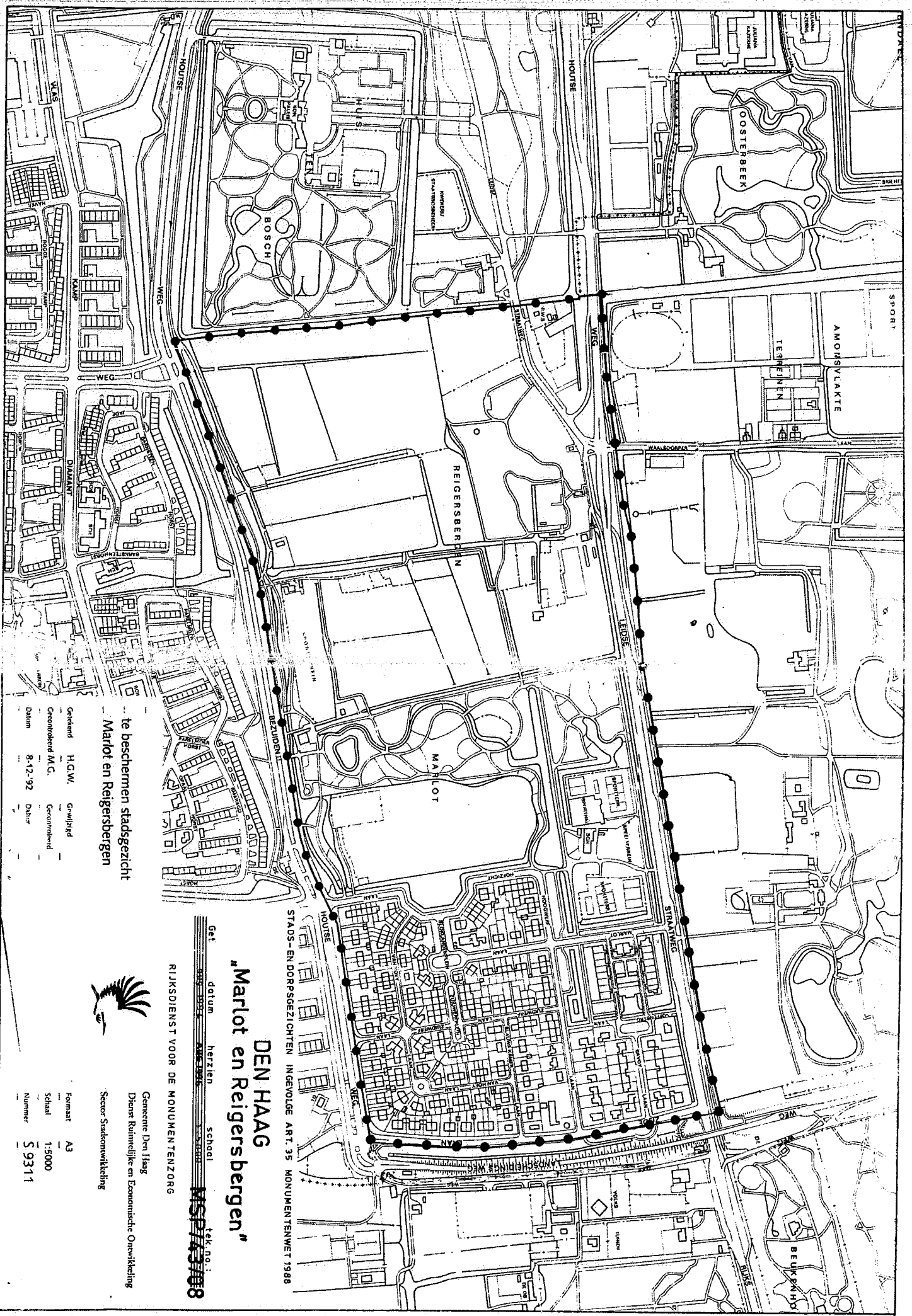
A. Nuis

06 SEP. 1996

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

Margaretha de Boer

te beschermen stadsgezicht
 Marlot en Reigersbergen

Getekend H.G.W. Gr-wijfeld
 Getoetend M.G. Gemeentewid
 Datum 8-12-92 Dhr

DEN HAAG

"Marlot en Reigersbergen"

STADS-EN DORPSGEZICHTEN INGEVOLGE ART. 35 MONUMENTENWET 1988

Get datum herzien schaal
 1988 1992 1:5000
 MSP/43/08 tek.nr.

RIJKSDIENST VOOR DE MONUMENTENZORG

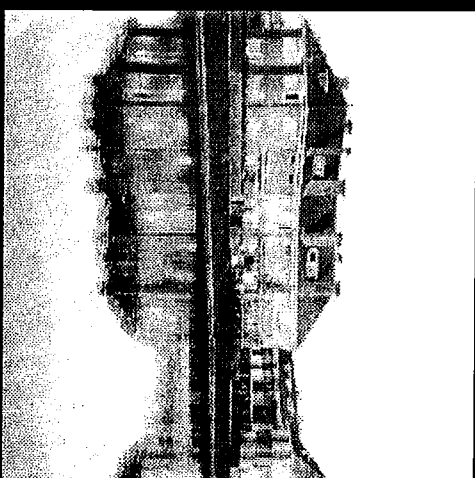
Gemeente Den Haag
 Dienst Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling
 Sector Stadsontwikkeling

Formaat A3
 Schaal 1:5000
 Nummer 5 9311

MSP / 43 / 08

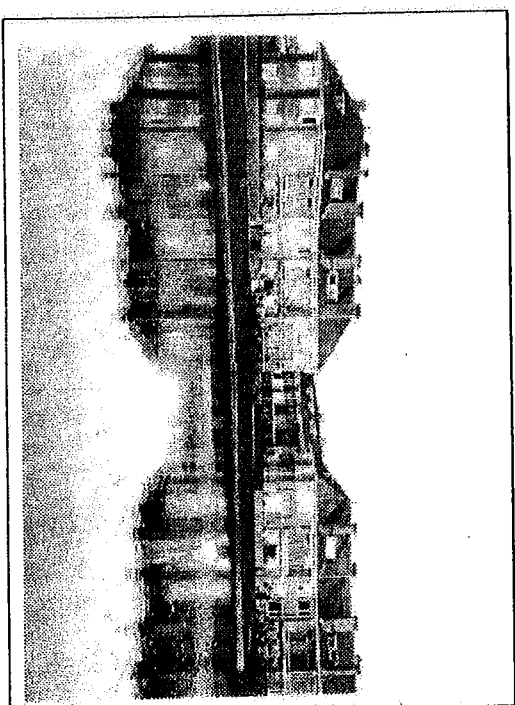
TOELICHTING

bij het besluit tot aanwijzing van
het beschermde stadsgezicht Marlot / Reigersbergen
gemeente Den Haag (Zuid-Holland)
ex artikel 35 Monumentenwet 1988

TOELICHTING
bij het besluit tot aanwijzing van
het beschermde stadsgezicht Marlot / Reigersbergen
gemeente Den Haag (Zuid-Holland)
ex artikel 35 Monumentenwet 1988

foto Hofstede

M.B.
Opgesteld als besluit.
doch voorstel tot aanwijzing
R&S in procedure sinds:

U 3 NOV. 1994

Den Haag, Marlot / Reigersbergen

De staatssecretaris van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, dhr. A. Nuis, en de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer zijn bevoegd om gezamenlijk beschermde stads- en dorpsgezichten aan te wijzen. Het rechtsgevolg van de aanwijzing is dat de gemeenteraad ter bescherming van een stads- of dorpsgezicht een bestemmingsplan, als bedoeld in de Wet Ruimtelijke Ordening, vast moet stellen. In die zin kan de aanwijzing tevens een stimulans betekenen voor een te voeren ruimtelijk kwaliteitsbeleid.

In totaal zijn er in Nederland reeds 300 aangewezen stads- en dorpsgezichten. Het betreft met name historische kernen van steden en dorpen, met een geschiedenis die teruggaat tot vóór het jaar 1850. In het kader van het Monumenten Inventarisatie Project is de stedenbouw uit de periode 1850-1940 landelijk geïnventariseerd. Het onderhavige besluit vloeit voort uit die inventarisatie.

Inleiding

De wijk Marlot ligt ten oosten van de historische binnenstad in het verlengde van het Haagse Bos en tegen de grens van Wassenaar. Het beschermd stadsgezicht omvat de woonwijk Marlot, het park Marlot, het landgoed Reigersbergen en wordt omsloten door de noordelijk-oostelijke gracht rond het Huis ten Bosch, de gemeentegrens met Wassenaar ten noorden van de Leidsestraatweg, de grens met Wassenaar langs de Landscheidingsweg en de Bezuidenhoutseweg.

Ontwikkelingsgeschiedenis

Het noordelijke deel van het gebied wordt gevormd door twee evenwijdige strandwallen. In de smalle strook daartussen is een hoogveengebied met een afdekking van zand. Op de noordelijke strandwal liggen de Leidse Straatweg en de Benoordenhoutseweg en op de zuidelijke de Bezuidenhoutseweg. De Leidse Straatweg maakte deel uit van de oude verbindingsweg tussen 's-Gravenhage en Leiden. Ten zuiden van de Bezuidenhoutseweg lag het Heerenveen of Bezuidenhoutseveen, dat werd ingepolderd tussen 1412 en 1446. De zuidgrens van de polder wordt gevormd door de in 1403 gegraven Schenk. Aan weerszijden van de Bezuidenhoutseweg lagen boerderijen op de grens van het zand en het veen. Vanaf de 17de eeuw werd ook een aantal buitenhuizen gebouwd. Meestal ging het om de verbouwing van een boerderij, zoals bijvoorbeeld bij Marlot (de Blauwe Kamer) en Reigersbergen (verwoest in 1943). Het voornaamste buiten is het Huis ten Bosch dat in twee fasen werd gebouwd (1645 en 1734-1737) door stadhouder Frederik Hendrik en Willem IV. Van Huis ten Bosch zijn de tuinen in 1807 door J.D. Zocher aangelegd in de landschapsstijl.

Het gebied ten noorden van de Bezuidenhoutseweg vanaf Huis ten Bosch richting Wassenaar en het gebied van de Schenkstrook kwamen pas in 1907 bij de gemeente Den Haag.

In 1917 kocht de gemeente Den Haag het 91 ha. grote landgoed Marlot met de bedoeling een gedeelte ter grootte van 36,5 ha. in erfpacht uit te geven voor de aanleg van een villapark.

Het gebied grenst aan de voormalige buitenplaats Reigersbergen die met het Haagse Bos en het Mahieveld een groene zone vormt tot het centrum van Den Haag.

Ir. H.E. Suyver en W. Schürmann van de Dienst Stadsontwikkeling en Volkshuisvesting ontwierpen in 1920 een stedenbouwkundig plan waarbij het bos en het in oorsprong 17de-eeuwse huis van het landgoed Marlot door een open stuk land en een grote vijver werden gescheiden van de te ontwikkelen villa-wijk. In de as van deze vijver kwamen twee haaks op elkaar gesitueerde pleinen: het Zuidwerfplein en Bloklandplein.

Op advies van de Schoonheidscommissie kregen de architecten Co Brandes, W. Verschoor en J.J. Hellendoorn, allen lid van de Haagse Kunstkring, de opdracht een strook van het plan te verkavelen en een schetsontwerp voor de bebouwing te maken. Uiteindelijk was het Co Brandes die het overgrote deel van de huizen vanaf 1923 zou ontwerpen. Verschoor en Hellendoorn bouwden respectievelijk aan de Hofzichthaan en Marlotlaan. De bebouwing bestond uit geschakelde villa's met een vaste rooilijn.

Tussen de Hoogwerfllaan, waar een 17de-eeuwse boerderij in het plan werd gehandhaafd, en de Leidse Straatweg bouwde Co Brandes in de jaren 1932-1934 de Parkflat Marlot.

Marlot is pas na de Tweede Wereldoorlog afgemaakt. Met name aan de Bezuidenhoutseweg is de bebouwing vrijwel geheel naorlogs. Aan het Bloklandplein verrees in 1947 een klein kerkegebouw.

Er hebben zich in de betrekkelijk korte geschiedenis van de woonwijk geen structurele en/of functionele wijzigingen voorgedaan.

Huidig ruimtelijk karakter en bebouwingsbeeld

Marlot wordt gekenmerkt door in kleine eenheden geschakelde villa's met als uitzondering enkele vrijstaande villa's en de Parkflat. De villa-wijk is een goed voorbeeld van het streven van de gemeente naar eenheid en esthetische kwaliteit bij stadsuitbreidingen. De eenheid van stijl werd bevorderd door een grote mate van samenwerking tussen de Dienst Stadsontwikkeling en Volkshuisvesting, de Schoonheidscommissie en architecten van de Haagse Kunstkring. De "Nieuwe Haagse School", zoals de stijl van deze architecten zou gaan heten, kenmerkt zich door baksteenarchitectuur met een esthetisch gerichte compositie van gevelvlakken en overwegend horizontale accenten van in beton uitgevoerde lateien, dorpels, afdeksplaten en luifels. In Marlot zijn voorts licht geknikte en ver overstekende pannendaken met hoge schoorstenen een opvallend kenmerk.

Door de toepassing van terrassen, pergola's, muurfjes en een zorgvuldige situering van de bouwluchamen is in Marlot een grote mate van samenhang van de bebouwing met de particuliere tuinen en het groen in de openbare ruimte ontstaan. De samenhang tussen architectuur en stedenbouw is onder meer heel fraai aanwezig bij het Zuidwerfplein en het kruispunt Zuidwerfllaan/ Van Hoeylaan. De architectuur van Co Brandes vormt hier ritmisch gelede wanden waarbij het genoemde kruispunt een pleinachtig karakter heeft gekregen doordat de villa's onder een hoek van 45 graden t.o.v. het kruispunt zijn gesitueerd.

De Parkflat is eveneens een bijzonder voorbeeld van het streven naar eenheid en harmonie. Het appartementencomplex is de laatste in de reeks "woonhotels",

die in de residentie vanaf 1920 is gebouwd. Brandes paste eenzelfde vormtaal toe als in de rest van de wijk en heeft bewust gestreefd naar een synthese van het landhuis en het flatgebouw. Het geheel is gebouwd om een rechthoekig binnenterrein met flats in de vorm van een paviljoen op de korte zijden en een flatstrook aan de beide lange zijden. Gazons rond het totale complex en op het dak van de grotendeels ondergronds gelegen garages van het binnenterrein geven met de geknikte pannendaken en de hoge schoorstenen het beeld van eenheid met de rest van de wijk.

De waterloop in en rondom het oude landgoed Marlot is voorgezet in diverse fraaie waterpartijen en vijvers die het beeld van bebouwing en groen complementeren. De structuur van Hofzichtlaan, Hoogwerfplan en Offenberglaan wordt in sterke mate beïnvloed door de vijvers die hieraan liggen.

Nadere typering van de te beschermen waarden

Het bijzondere architectuurbeeld van Marlot in samenhang met de fraaie openbare ruimtes vloeien voort uit het oorspronkelijke stedenbouwkundig plan. Door zijn enigszins geïsoleerde ligging met de ruime groengebieden rondom heeft deze wijk zijn geheel eigen karakter en zit er weinig beweging in de stedenbouwkundige opzet. De typische schaal en structuur van het vooroorlogse bebouwingsbeeld zijn behouden omdat er ook geen schaalvergroting heeft plaatsgehad. De homogentiteit van de stedenbouwkundige ensembles versterkt het karakter van de baksteen-woonhuisarchitectuur. De relatie met de omliggende groengebieden en het Haagse Bos is een belangrijk onderdeel van de wijk.

Typend zijn:

- de hoge kwaliteit van de architectuur en de samenhang van de bebouwing met de stedenbouwkundige structuur;
- architectonische hoogtepunten: de Parkflat Marlot; de villa's aan het Zuidwerfplan en de Zuidwerfplan en de villa's op het kruispunt van deze laan met de Van Hoeylaan, alle van Co Brandes. De 17de-eeuwse boerderij De Hoogwerf en het Huis Marlot.
- de mede hierdoor fraaie openbare ruimte, de relatie tussen het particulier groen en het openbaar groen, en de belangrijke structuurbepalende vijverpartijen;

- de relatie van de wijk met waardevolle groengebieden: westelijk de as park Marlot/ Reigersbergen/ Haagse Bos en noordwaarts het landgoed Duindigt.

Waardering

Marlot is een bijzonder voorbeeld van een tuinstadwijk, waarin een grote mate van samenhang is ontstaan van de bebouwing in de stijl van De "Nieuwe Haagse School" met de particuliere tuinen en het groen en water in de openbare ruimte. De schaal, structuur en beeldbepalende bebouwing in relatie tot het water en de uitgestrekte groengebieden geven aan de verschillende delen van het gebied een bijzondere ruimtelijke kwaliteit. Het hier omschreven gebied is van belang wegens bijzondere landschappelijke, stedenbouwkundige, en architectuur-historische waarden. Zie tevens de bijgevoegde waarderingskaart (S 9311).

Beperking

De begrenzing van het beschermde stadsgezicht Marlot / Reigersbergen is weergegeven op bijgevoegde kaart, nummer RDMZ/MSP/43/8.

Rechtsgevolg

Op grond van artikel 36 eerste lid van de Monumentenwet 1988 stelt de gemeenteraad ter bescherming van het beschermde stadsgezicht een bestemmingsplan vast als bedoeld in de Wet op de Ruimtelijke Ordening. In het onderhavige geval kunnen de vigerende bestemmingsplannen 'Reigersbergen-zuid' (goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 12-3-1975) en 'Duindig' (goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 14-10-1981) als voldoende beschermd worden aangemerkt. Voor het resterende deel van Reigersbergen en voor Marlot dient een nieuw bestemmingsplan gemaakt te worden.

Bron

Monumenten Inventarisatieproject Den Haag 1850-1940,
dienst REO, afdeling monumentenzorg, februari 1992.
research en teksten: ir. J.A. van der Hoeve, ir. P.C. Lankamp,
drs. H.P.R. Rosenberg, drs. E.C. Vaillant en drs. D. Valentijn.

Colofon

Uitgave van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, Zeist 1994.

Historisch-geografisch en stedenbouwkundig onderzoek:
Gemeente Den Haag, drs. D. Valentijn en ir. P.C. Lankamp.

Begrenzingskaart 1:5000

Kaart van de gemeente Den Haag aangepast door Studio Ineke van der Burg,
Bilthoven.

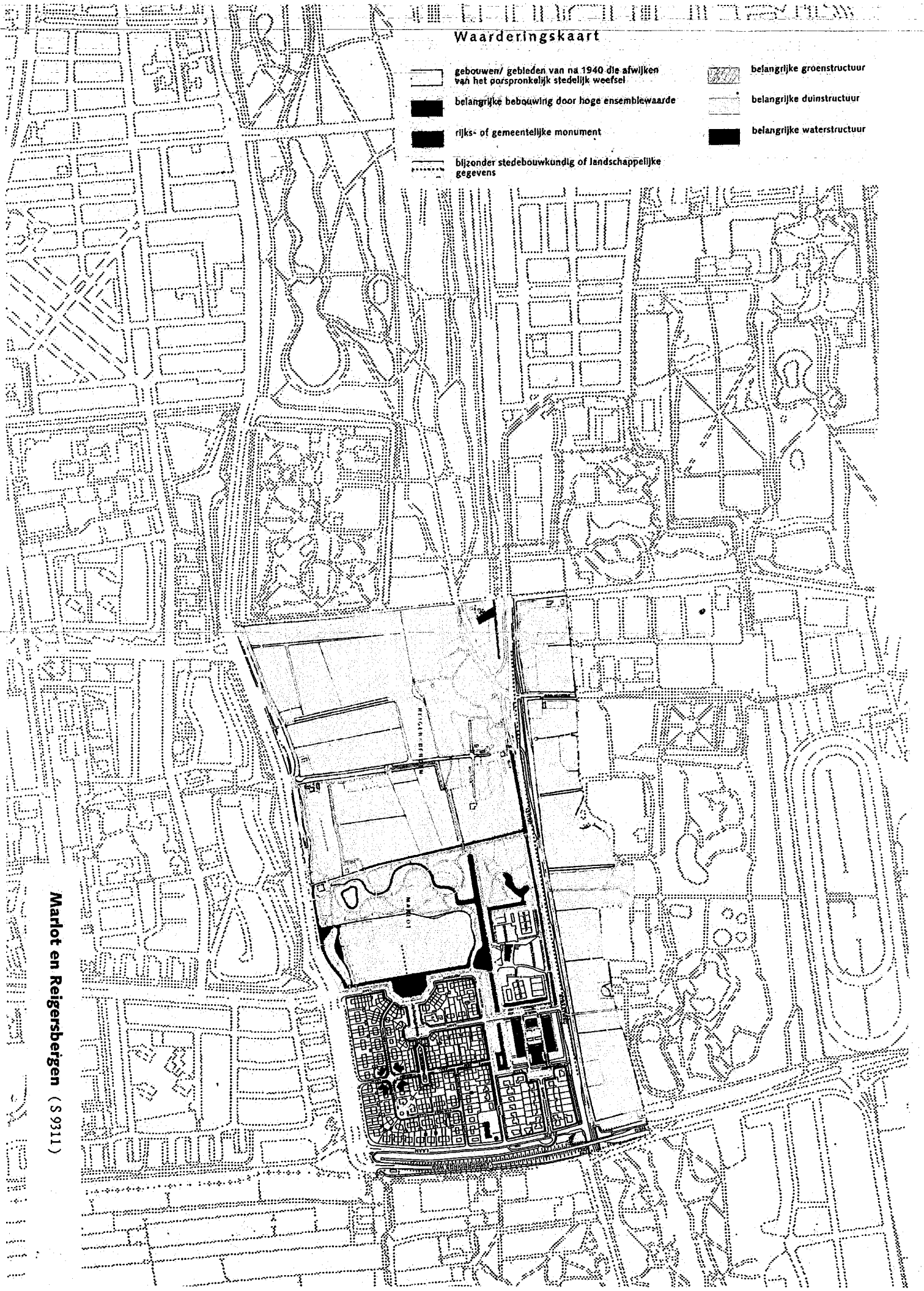
Foto omslag:
Gemeente Den Haag.

Orderschrift toelichtende kaarten:
1. Waarderingskaart (S 9311).

Productie:
RDMZ, Zeist.

Waarderingskaart

- gebouwen/ gebieden van na 1940 die afwijken van het oorspronkelijk stedelijk weefsel
- belangrijke bebouwing door hoge ensemblewaarde
- rijks- of gemeentelijke monument
- bijzonder stedenbouwkundig of landschappelijke gegevens
- belangrijke groenstructuur
- belangrijke duinstructuur
- belangrijke waterstructuur

Marlot en Reigersbergen (S 9311)